

Bashar al-Assads omsvängning demonstrerar krisers förändringspotential

av Bengt-Åke Wennberg

Så har då det osannolika hänt. Assadregimen har förstått att varje användning av kemiska vapen skulle leda till raka motsatsen till vad man ville uppnå och vad de själva önskar sig. Att samla kemiska massförstörelsevapen på hög blir då meningslöst. Man kan lika gärna lämna dem ifrån sig. Just nu förhandlar man om det. Man funderar nu mest över hur man kan göra det utan att "tappa ansiktet".

Den sociala mekanism som medför att man till slut drabbats av en insikt om att det man trott vara fördelaktigt inte visar sig vara det är i sig synnerligen intressant. Plötsligt – och när en sådan insikt vinner gehör – uppstår möjligheter till en förändring. Då blir alla de lösningar som tidigare hävdats förlegade. Den argumentation som sedan länge använts visar sig då ohållbar och måste förkastas. Man står vid en "breaking point" där plötsligt allt är möjligt från det att allt tidigare var omöjligt.

Vad som händer kallas på fint vetenskapligt språk för "paradigmskifte". Förekomsten av sådana paradigmskiften ger hopp om att förändringar är möjliga. Syrienkrisen visar på värdet för oss alla att förstå denna

speciella förändringsmekanism. När vi väl vet att den finns utmanas vi att också försöka använda den – just för att förändra det vi önskar skall förändras. Detta är särskilt viktigt när ansträngningarna för en förändring "gått i stå".

Vi återfinner många exempel som liknar Syrienkrisen i den svenska debatten. Många projekt och insatser, som man bundit upp sig vid, har visat sig vara resultatlösa. Man hamnar då i ett dödläge. Detta gäller icke minst Alliansregeringens många reformförslag. Men oppositionens förslag är inte mycket bättre. De trampar också vidare i samma ullstrumpor som förut. Vanmakten sprider sig.

Vid en närmare – [så kallad kontrafaktisk](#) – analys visar det sig dessutom att många av de förslag som cirkulerar i debatten till och med skulle motverka sitt eget syfte. Detta trots att de som för fram dem tycker att de lutar sig mot de mest etablerade koncept som man har kunnat finna, anlitat de bästa konsulter och följt all vetenskaplig expertis.

När förslagen sedan slutligen genomförs, och då inte ger de resultat man förutspått, omgärdas misslyckandena med bortförklaringar som handlar om att resultatet skulle blivit annorlunda om "det eller det" hade hänt eller om vi istället gjort "så eller så".

Vi har länge misstänkt att sådana ursäkter visar att det finns grundläggande brister i resonemanget som sådant. Vi har då kunnat konstatera att man sina analyser har "tappat bort" viktiga och betydelsefulla variabler. Det är dessa brister som gör att tanken leds fel och att man "fastnar" i lösningar och förslag till åtgärder som i grunden är orealistiska.

Till slut, när man försökt allt, återstår bara resignation och vanmakt. Man hamnar i ett dödläge. Det intressanta med Syrienkrisen är att vi alla kan se framväxten av denna vanmakt men också med egna ögon konstatera att när man blir varse vad man tidigare inte velat beakta, så uppstår även hos en sådan man som Bashar al-Assad ett starkt incitament till förändring.

Vi tror att detta är en generell observation. Vi tror att det är möjligt att till offentligheten lyfta fram en helt ny typ av fakta som, genom att just dessa fakta blir kända, ger anledning till förändring. Med detta i bakhuvudet har vi tagit initiativ till samtal i vilka vi gemensamt utforskar olika samhällsfenomen för att finna sådana ingångar.

Syftet med samtalen är att peka på sådana faktorer som ifrågasätter möjligheten att det av parterna förgivettagna resultatet av olika insatser skulle kunna inträffa. Genom att visa just detta "läser man upp" argumentationen så att det skapas anledning till en fördjupad och mer gemensam analys av situationen än man tidigare engagerat sig i.

Vi har börjat med att försöka belysa den frustration som regelmässigt uppstår vid olika förändrings- och förbättringsförsök, och som kan ta sig starkt negativa och destruktiva uttryck, och därmed sabotera den förändring man önskar sig. [Min reflektion från sådana samtal kan Du läsa här.](#)

Ordna gärna egna samtalsgrupper för att skapa samtal om sådant där praktiska erfarenheter både i din egen närhet och i samhället visar att det är viktigt att byta paradig. Kanske ni i sådana samtal kan finna den "springande punkt" där man fastnar i analysen.

Referenser

Wennberg B-Å (2013): Något om kontrafaktiska analyser. Degerfors: Samarbetsdynamik AB.

https://menvart.se/Filerpdf/2013-bloggar/kontrafaktiska_analyser.pdf

Wennberg B-Å (2013): Frustration som symptom på ineffektivitet och ohälsa. Referat från samtal i Borlänge 14 juni 2013. Degerfors: Samarbetsdynamik AB.

<https://menvart.se/Filerpdf/2013-bloggar/Borlange130903.pdf>